

jih ne bili pomirili frančiškani. — Žal, da je zločinec Avstrijanec, Dalmatinec, po imenu Jurič. Oblast ga je zgrabila še isto noč in dela v zapor. Rusovski konzul ga je hotel rešiti, a ni mogel. Kaznovala ga bo pravica. Toda lahko rečemo, da izvira ta zločin iz hujskanja in sovraštva proti katoličanom, katerim hočejo razkolniki pobrati poslednjo trohico pravice. Vidi se tudi tukaj, da se razkolniki odlikujejo v nestrpnosti in sovražnosti do katoličanov, zakaj to so vcepili gotovo Juriču v glavo v toliki meri, da so ga pripravili do zločinstva.

Zdi se mi, da se bode v Betlehemu morda v kratkem premenilo še mnogo. V takih raz-

merah ni obstanka ali bo šlo katoličanom na bolje ali na slabše. Upajmo, da pojde na bolje, kakor se katoličanom tudi drugod obrača na bolje.

O Betlehem, Davidovo mesto, bodi ti sreča mila in varuj te zla nebeški tvoj rojak Jezus!

A ne pozabimo Kristijana Pajerja! Zgodaj zjutraj na sveti dan mu je pripeljal Arabec osla, frančiškani pa so mu napolnili žepe z raznimi dobrotami. To ga pa ni zaviralo, da bi se zopet ne oglasil v grškem samotanu sv. Elije, češ, dobra je pijača, ali kar se dobi za god in za sveti dan.

(Dalje.)

Književnost.

Slovenska književnost.

Pomladni glasi posvečeni slovenski mladini. IV. Uredil Ivan Štrukelj. Založili sodrukniki. V Ljubljani 1894. Tiskala „Katoliška Tiskarna“ v Ljubljani. 12°. Str. 143. Cena nevezanemu zvezku 25 kr., trdovezanemu 35 kr. — Zopet so se začeli „Pomladni glasi“ uprav v pomladnem času; njih glasovi odmevajo krepkeje in mileje nego kdaj, zato ti pa tudi vzbujajo čustva, da boš bral z veseljem spis za spisom in končaje pritegneš: dolgo mi ni nobena knjiga tako prijala kakor le-ta.

Vsečina in razdelitev 4. zvezka je podobna prednikom. Spisi so: „Baron Ivan Vajkart Valvasor“ (1—21). Sp. Evgen Lampe. Zelo poljudno in jasno nam piše pisec Valvasorjevo življenje in njegove zasluge. Spremlja ga v šolo, na potovanje, na bojno polje, opisuje kot učenjaka in pisatelja. Sem in tje so pa v pripovedovanje zasejane kratke opazke in vspodbudni opomini, ki se kaj lepo prilegajo mladinski knjigi. Na čelu knjige se nahaja Valvasorjeva slika (iz „Dom in Svet“-a). — „Bela kača“ (Narodna pripovedka za deco.) F. S. Finžgar. (22—27) V pesniški obliki nam pripoveduje o grajščaku Vitoglavu, hčerki Dragojili in njeni hudobni mačehi Krasi,

o menihi,
Ki je bival v koči tihi,
In o grajski ženi hudi,
Ter o Pustemgradu tudi,
Ki sedaj je podrtija,
Kier se solnči bela zmija.

— „Hudi dnevi“ (28—46). J. Štrukelj. Zgovorno, mikavno in najivno pripoveduje pisec o Krajanovi družini, ki jo je zadela nesreča za nesrečo, dokler niso prisijali lepši dnevi. — „Pastir“ (48—79) F. S. Finžgar. Tako je naslovljena povest o najdenčku in njegovem varihu, milosrčnem ovčarju Rókici, ki skrbi prav očetovski za malega Izidorja, dokler se ne oglasi pravi oče v veliko žalost kruš-

nega očeta. Pripovedovanje je zanimivo in prijetno, konec je nekoliko prebajen. Otroci res radi beró o zakladih (deus ex machina), in utegne se pripetiti kaj podobnega v življenju, a kar je izredno, ni predmet poeziji, ki zahteva v prvi vrsti verjetnost. — „Materina luč“ (81—100). J. Jerše. Na divnem Bledu smo. Tu se vrši žalostna povest o baronovi hčerki Angeli. Pisu se je posrečilo, da vzbuja sočutje za svoje junake. Sanjam pa ne pripisujemo toliko pomena, kakor on, saj sanje so laž, a Bog je istina. — „Pri bučah“, (102—112). J. Štrukelj. Pisatelj je pokazal, da se dá tudi o bučah kaj zanimivega povedati, če ima človek le mnogo pečká v buči (z ozirom na str. 106).

Med posamezne pripovedne spise so vpletene štiri lirične pesmi, namreč: „Materina pesem“ in „Poslanka“, zložil M. Prelesnik, „Pomni“, zložil Volc in „Najlepši dan življenja“ F. Neubauer. Vse pesmice se beró gladko. — Knjižico končuje igrokaz v treh dejanjih: „Od hiše!“ Spisal Josip Volc. (113—143). Slučajno smo malo prej brali nemški igrokaz s podobno vsebino: „Der Schutzgeist“ v knjigi: Hauskomödien für die Jugend, A. v. Krane. Reči moramo, da nam je „Od hiše!“ mnogo bolj všeč od nemškega, ker je vse naravno, umevno in verjetno, razven onih usodnih pet let (str. 129) in da Vid tako pozno zvé dogodbo o Logarjevi družini (115), kar sicer spisa nič ne moti. Igrokaz je živ, dejanje izvira iz dejanja, dokler se zametek ne reši s tem, da premagata pravica in resnica. — V vsi knjigi se nahaja čista slovenščina, jednotna pisava. Oblika dela čast „Katoliški tiskarni.“ Knjižici želimo obilo uspeha.

V. S.

Salve Regina ali razlaganje molitve Češčena bodi Kraljica za Šmarnično opravilo. Spisal Jožef Kerčon, duhovnik ljubljanske škofije. Z dovoljenjem preč. knežoškofijstva ljubljanskega. V Ljubljani, 1894. Založila „Katol. Bukvarna“. Natisnila „Katoliška Tiskarna“. 16°. Str. 318. Cena v pol usnju

90 kr., v usnju 1 gld., v zlati obrezi 1 gld. 20 kr. — Ker so te Šmarnice namenjene, da bi jih rabili dušni pastirji takoj v letošnjem majniku, priporočamo to knjižico prav toplo. Vsebina je vseskozi pristrčna in zanimiva; pa tudi oblika je lepa in jezik večinoma čist. Veselili smo se, da smo našli tukaj prav isto pisavo, katere smo se poprijeli v tem listu. Bodi torej knjižica čitajočim Slovencem v dušni prid in pripomozi, da se verno časti sveta Devica!

Hrvaška književnost.

Crte i slike. Ladislav Z. Ladanjski. Zagreb. Tiskom Dioničke Tiskarne. 1893. 8°. Str. 181. Ciena 70 nvč. — Mično, krasno risane so te črte in slike. Polne so življenja. Osebe, katere se nam v treh manjših in dveh daljših slikah stavijo pred oči, imajo res meso in kri; človeku se zdi, da jih vidi, sliši, govori ž njimi. In bodi, da je slikana priroda kakor v „zimski dan“, in prizori iz nje: to ti je vse tako živo, tako resnično, kakor da je opazuješ sam. Najbolje mi je prijala: „Ružičin snubok“. Ne moreš, rekel bi, ločiti se od posameznih slik, in prebereš jedenkrat in še jedenkrat. In ta zdravi humor, ti dovtipi: ne moreš, da ti ne privabijo na ustne smeha in ti oveselē srca. Škoda, da se v „Gradenić“-u vzbujajo nasprotna čustva. Pa že mora tudi to biti: saj se na svetu vedno menjavata žalost in veselje. Toda krščansko pač ni risana ta slika. Kratka vsebina je ta: Marko Gradenić, lep, plemenit človek — je bil nekaka uganka znancem. Vse ga je moralo hvaliti in spoštovati, ali vsak je v njegovi družbi čutil nekaj čuden vtisek, kakor strah zaradi negotove stvari. Mlad telesno — bil je dušno in s srcem star. Pripovedovalo se je, da na njegovi družini je neka nesrečna usoda, ki jo preganja. V tistem času pride v Zagreb v gledišče primadona Bianca Giutti. S petjem očara vse. Marko Gradenić občuti nekaj, česar do sedaj še ni čutil nikoli. Za malo časa so govorili, da se je Gradenić oženil s pevko Bianco. Živita srečno v ljubezni (to srečo lepo popisuje pisatelj) in vrhunec sreče dosežeta, ko se jima porodi prvo dete, krasen deček. Sedaj živita le zanj. Člen kraljeve hiše obišče Zagreb. Priredē se mu veselice, tudi v gledišču slavnostna predstava. V trenutku, ko naj bi nastopila prva pevka, oboli: kako bi rešili čast pred visokim gostom? Bianca in soprog sta tudi v gledišču. Naprosijo njo, naj pomaga v tej zadregi. Brani se, ker že dolgo ni pela, a soprog sam jo poprosi, naj poje. Izvratno izvrši nalogo. A odslej ni več mirna. Hrepenenje po slavi jo prevzame. Dolgo se premaguje. Naposled napiše list soprogu, v katerem prosi, naj ji odpusti: ne more drugače — neka silna, neznana moč jo vleče na oder. — Zapusti ljubljeneža moža in otroka. Marko Gradenić čuti neizmerno bol — otrok ga utolaži. Le zanj živi. Na vrtu napravi

gomilo ter jo kaže detetu in mladeniču pozneje kot grob materin, po kateri Rikard večkrat poprašuje. Dá ga učiti doma, izkušnje izdeluje izvrstno, tako tudi zrelostni izpit. Odloči se, da se uči prava. Tudi tu uspeva izvrstno. O počitnicah ga oče uči gospodarstva, za vse je sprejemljiv. Nekega večera pride Rikard ves bled domov. V družbi s prijatelji, ko je hotel napivati spominu matere svoje, posegne vmes grof Adamić, češ, da je „pobegla komedijantinja“. Oče povē, kako je bilo z materjo njegovo. „Le kri more oprati to razžaljenje in čast materino.“ Dvoboj! Gradenić je silen in divji — tisto bogokletstvo je pač grozno na str. 147., da se ga sam preplaši. Nazadnje se udá, kakor je „Božja volja“ — on bo rešil v dvoboju sina. — A ne! Kroglá ga zadene v srce. Čast materina je rešena! Oče vidi mrtvega — zruši se poleg njega, prekolne solnce, prekolne dan, prekolne vse. . . . Leta hitē naprej. Gradenić se ne zmeni ni za gospodarstvo ni za svet. Propada — vse, in on sam tudi. Stara se, moči ga zapuščajo. Nekega dne se mu vzbudē spomini na prošlost, čudna sila ga prešine, zahteva sekiro in ž njo udari ob steno, ki se zruši in ga pokrije. „Dušo trpina je smrt prebudila na večni, blaženi mir.“ Bianca zvē po sodišču novico o smrti obeh, in da podeduje vso zapuščino. Spoznala je svojo napako, svet ji ni dal, česar je iskala, njena zvezda že temni; a še jedenkrat mora zasijati Bianca Giutti, potem hoče iti s tega sveta na drugi, „kjer se odpuščajo grehi“. — Tisti večer je pevala Julija krasno, kakor nikdar. Ko Romeo vstane — ne gane se več Julija. Pela je svoj labudji spev! — Tako se res v krasnem jeziku pripoveduje o „neizprosni osodi“, odobruje dvoboj in opravičuje samomor. Škoda lepega jezika, — krasnega zloga za tako slabo vsebino! — Poslednja slika „Borovićevo Silvestrovo“ te zopet utolaži in ne moreš si kaj, da bi se ne smejal, a ob enem pomiloval „ubogega Borovića, ki je pozabil, kdo ga je povabil k sebi na Silvestrovo, in zato sam preživel prav „nevoljen“ večer. M. B.

Lijepa naša domovina. Zemljopisne slike. Piše Dragotin Hirc. Velika osmerka. I. sv. str. 140, II. sv. str. 101. — Med knjigami za mladino, katere izdaje hrv. pedagoški književni zbor, je to devet in dvajseta knjiga, katere prvi zvezek je izšel l. 1891., a drugi nedavno. Znani potopisni pisatelj, kateri je v velikem ilustrovanem delu: „Slike iz hrv. Primorja“, katero je „Dom in Svet“ že omenjal, opisal naobraženemu svetu lepo hrvaško Primorje, podaje tu mladini celotno sliko hrvaške domovine. V kratkih sestavkih (največ po dve ali tri strani) opisuje nam skoro celo Hrvaško, Slavonijo in Dalmacijo. Sedaj te vodi na sinje morje, sedaj v slavonske ravnine, sedaj v kršno Liko in Krbavo, sedaj v romantično Zagorje. Sedaj opisuje stare gradove, sedaj prijazno dolinico, sedaj močvirnato ravan, sedaj zanimivo življenje na morju. Najbolj